

1940 – 1960жж Қазақстанның саяси, мәдени, экономикалық өмірі

Қоғамдық-саяси өмір:

XX ғ.40-жж. КСРО-да азық-түлікті мөлшерлі өлшеп беру жойылды. Яғни, 1947 жылдан бастап еңбекшілерге өнеркәсіп және азық-түлік өнімдерін карточкамен беру біржолата тоқтатылды.

Ал Кеңес Одағының Коммунистік партиясы – Ұлы Отан соғысынан кейін, иерархиялық-пирамидалық құрылымға айналды. Партия қоғамдық ұйымдардың, кооперациялардың, кәсіпорындар мен шаруашылық салалардың жұмысына басшылық жасаумен айналысты.

Коммунистік партияның идеологиясы бойынша, Кеңес одағының азаматтарына кішкентай кезінен бастап Коммунистік құндылықтарды таратқан. Яғни:

Бастауыш сыныптарда – **Октябрята балалар ұйымы**

Мектеп оқушыларына – **Пионер ұйымдары**

Жасөспірімдерге – **Комсомол ұйымы**

Жоғарғы оқу орын бітіргеннен кейін – **Коммунисттер** қатарына қосылған

Ұлы Отан Соғысынан кейін Коммунистік партия өкілдерінің саны күрт өсе бастады.

Мысалы: 1950 жылдары республикадағы коммунистер қатарында – 59 мың адам болса, 1960 жылы – 345 мың адамға жеткен.

Ал комсомол жастар ұйымы қатарында 1951-60 жж – 760 мың адам болды. Олар 1950 жылдары – **Соколов-Сарыбай комбинаты, Қазақстан магниткасы және Өскемен су-электр станциясы** объектілерін салуды өз қамқорлығына алып, құрылыс жұмыстарына белсенді қатысқан.

Сонымен қатар кеңес билігі тұсында еңбекшілер мүддесін қорғаған – **кәсіпшілер одағы** мен мәдени мекемелерді бақылаған – **кәсіподақ ұйымдары** жұмыс атқарды. 1940 жылы кәсіпшілер одағы өз құрамына 1 млн-нан астам еңбекшілерді біріктірді. Кәсіподақтардың республикалық – I конференциясы 1948 жылы өтіп, дәл осы жылы – **Кәсіподақтардың Қазақ республикалық кеңесі** құрылды. 1954-56 жылдар аралығында 144 кәсіпорын одақтық органдардың қарауынан республиканың қарауына өткен болатын.

Ұлт зиялыларын қудалаудың жаңа толқы:

1940 жылдардың соңына қарай КСРО-да – **әдебиет, өнер, ғылым** қайраткерлеріне негізсіз айып тағыла бастады. Осы көріністің нәтижесінде 1947 жылы – **Қазақ КСР Ғылым академиясының тіл және әдебиет** институтының жұмысындағы өрескел қателіктер туралы қаулысы жарияланып, қазақ халқының 20 ғасырдың басындағы рухани мәдениетін зерттеуге тиым салынды.

Тарихшы – **Ермахан Бекмахановқа** – **буржуазияшыл-ұлтшыл** айыбы тағылып, **Правда** газетінде ресми түрде саяси айыпталған болатын. Бұл тарихта – **Бекмаханов ісі** деген атпен қалды. Тарихшы – **Кенесары Қасымұлы** бастаған көтеріліс жайлы – **19 ғасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан** монографиясын жазу себебінен жазықсыз жазаланып, 25 жылға сотталды. Алайда ірі ғалымдардың бұл іске араласуымен 1954 жылы ақталып шықты.

Бұнымен шектелмей, Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін негізсіз саяси айыпталған ғалымдар қатарында – **Әлкей Марғұлан, Қаныш Сәтбаев, Жұмалиев, Ысмайлов, Сүлейменов, Кеңесбаев** сынды ғалымдар да болды. Ал 40-50 жж саяси қудалаудың құрбаны болған өнер адамдары – **Ахмет Жұбанов, Юрий Домбровский, Мұхтар Әуезов** және т.б.

Биология, медицина, геология саласындағы кейбір ғалымдарға – **космополит** айыбы тағылды. Сонымен қатар – **өзгеше ойлайтын** деп айыпталып, жаза тартқандардың саны – 90 мыңнан асты.

1953 жылы КСРО басшысы – **Иосиф Сталин** қайтыс болғаннан кейін, Билікке – **Никита Хрущев** келеді, ол мемлекетті басқарудың жаңа бағытын қабылдайды. Оны – **жылымық** кезеңі деп атаған. 1956ж ақпанда КОКП-ның 20 съезінде – **Сталиннің жеке басына** табынушылық және оның зардаптары айыпталып, мемлекет қайраткерлері: **Сейфуллин, Б.Майлин, І.Жансүгіров, Н.Нұрмақов, С.Асфендияров, О.Исаев, О.Жандосов, С.Меңдешев** сынды ғалым және жазушылардың есімдері ақталды.

1940-1960 ж аралығында Қазақ КСР-нде өнеркәсіп дами бастады. Осы жылдары көптеген кәсіпорындар салынды. Олар:

Өскемен қорғасын-мырыш комбинаты

Ақтөбе ферроқорытпа зауыты

Алматы ауыр машина жасау зауыты

Теміртау металлургия зауыты

Жезқазған кен байыту зауыты

Өскемен тау-кен машиналары жабдықтарын жасау зауыты

Ақтөбе хром қоспалары зауыты

Шымкент гидролиз зауыты

Ембі мұнай зауыты

Теміртауда Қазақстан магниткасы

Екібастұзда – арзан көмір өндіретін кәсіпорын,

Қарағанды, Семей және Шымкент қалаларында цемент зауыттары

Жамбыл, Қызылорда, Павлодарда - тері илейтін зауыттар

Жезқазған, Семей, Ақтөбеде - тоқыма фабрикалары

Петропавлда –тігін фабрикасы

Жамбыл, Қызылорда, Павлодарда – тері зауыттары

Семейде – май зауыты

Алматы, Өскемен, Құлсарыда су-электр станциялары салынды.

Сонымен қатар 50ші жылдары жаға темір жол желілері салынған. Олар:

Мойынты-Шу

Өскемен-Зыряновск

Ақмола-Павлодар

Мақат-Ақтау теміржолдары

40-60ж ауыл шаруашылығының дамуы:

1954 жылы КСРО-ның басшылығымен Қазақ КСР-індегі – *Павлодар, Қостанай, Ақмола, Көкшетау, Солтүстік Қазақстан, Торғай* облыстарында – **Тың және тыңайған жерлерді игеру** туралы шешім қабылданды.

Тың игеру қарсаңында Қазақ КСР Компартиясының бас хатшысы – **Жұмабай Шаяхметов** болды. Бірақ ол *тың игеру* саясатын қолдамағандықтан КСРО басшылығы – **Понтелеймон Пономаренконы** Қазақ КСР басшылығына қояды. 1954 жылы – 6,5 млн га жер жыртылды. Нәтижесінде тың игерушілер 1956 жылы – 16 млн тонна, яғни 1 млрд пұт астық жинап, айтарлықтай жетістікке жеткен.

1960 жылға дейін Қазақстанға тың жерлерді игеру мақсатымен КСРО-ның Еуропалық бөлігінен – 2 млн адам келді. Тың игерушілер барар жерлеріне тегін көшіріліп, әр отбасына 500-1000 сом көлемінде көмек көрсетілген.

Жалпы тың игеру 1950-жылдардың ортасында Қазақстанның солтүстігінде – тілдік әрі демографиялық ахуалдың өзгеруіне әсер етіп қана қоймай, ет, сүт өнімдерінің де тапшылығын тудырды. Себебі тың игерілген жерлерде – мал шаруашылығы құлдырай бастады.

Демографиялық ахуалға келетін болсақ, 1959 жылғы санақ бойынша елімізде қазақтардың саны – 2млн 787 мың болып яғни не бары 29 пайызды құраса, Ал республикаға көшірілген адамдардың саны – 6 млнға жеткен.

1940-1960ж мәдениет, ғылым және өнердің дамуы:

1946 жылы маусымда республиканың мәдени және ғылыми өміріндегі елеулі оқиғалардың бірі – **Қазақ КСР Ғылым академиясы** құрылуы болды. Сол кездегі Кеңестік Қазақстан ғылымын тұңғыш ұйымдастырушы –Қазақстандық инженер-геолог, Қазақ КСР Ғылым академиясының тұңғыш президенті – **Қаныш Имантайұлы Сәтбаев** еді. Ол минералды шикізаттар мен кен орындарының табиғатта таралу заңдылықтарын ашып, металлогендік және болжамдық карта жасағаны үшін – **Лениндік** сыйлық алған.

Қазақ КСР ғылым академиясының құрылуына – **С.Вавилов, А.Панкратова, және И.Бардин** сияқты орыс ғалымдары өз үлестерін қосты. Бұл ғылым академиясы 1946-1949 жылдар аралығында халық шаруашылығына жаңалықтар енгізу үшін 900-ден астам ұсыныстар мен зерттеулер жасады.

1958 жылы Қазақ КСР Ғылым академиясының – *Философия және құқық институты* құрылса, 1961 жылы – *Тіл білімі, әдебиет және өнер институты* ашылды.

Осы жылдардағы Қазақ КСР жазушыларының шығармалары:

Мұхтар Әуезов – Абай романының жазып 1950 жылы әдебиет пен өнер саласындағы шығармашылығы үшін – Лениндік сыйлыққа ие болды.

Ғабит Мүсірепов – Оянған өлке романы

Ғабиден Мұстафин – Шығанақ, Миллионер, Қарағанды, Дауылдан кейін романдары

Жұбан Молдағалиев – Жыр туралы жыр поэмасы

Қалижан Бекқожин – Мариям Жағорқызы поэмасы

Хамит Ерғалиев – Құрманғазы, Біздің ауылдың қызы поэмалары

Иван Шухов – Тың игерушілер очеркі

Хизмет Абдуллин – Гүлстан повесі

Музыка және театр өкілдері:

Мұхтар Әуезов – Еңлік Кебек пьесасы

Мұқан Төлебаев – Біржан-Сара операсы

Құддыс Қожамияров – Назугум, Ризвангүл опералары

Сұрақ – жауап (Қоғамдық-саяси өмір)

1. XX ғ.40-жж. жылдары кеңес елінің әлеуметтік-экономикалық өміріндегі өзгеріс: **Азық –түлікті мөлшерлі өлшеп беру жойылды**
2. Ұлы Отан соғысынан кейін халық тұрмысын жақсартуға бағытталған шаралардың бірі: **Азық өнімдерін карточкамен өлшеп беру жойылды**
3. Соғыстан кейінгі жылдарда ақша реформасы жүргізілді:**1947ж.**

4. Еңбекшілерге өнеркәсіп және азық өнімдерін карточкамен өлшеп беру жойылған мерзім: **1947ж.**
5. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін жоғарыдан төмен қарай, иерархиялық-пирамидалық құрылымға айналған ұйым: **Кеңес Одағының коммунистік партиясы**
6. Ұлы Отан соғысынан кейін қоғамдық ұйымдардың, кооперациялардың, кәсіпорындар мен шаруашылық салаларының жұмысына басшылық жасаған жетекші күш: **Коммунистік Партия**
7. КСРО Конституциясында... басты және бағыт беруші, саяси жүйенің ұйытқысы компартия» деп айтылған бап: **алтыншы**
8. 1949 жылы болған съезд: **Қазақстан Коммунистік большевиктер партиясының IV съезі**
9. 1949 жылға қарай қабылданған қаулының нәтижесі: **Әкімшілік-шаруашылық басқару аппараты елеулі түрде қысқарды**
10. 1946- 1954 жылдары Қазақстан К(б)П Орталық Комитетінің бірінші хатшысы болып сайланды: **Ж.Шаяхметов**
11. Ж.Шаяхметов қай жылы Қазақстан К(б)П Орталық Комитетінің бірінші хатшысы болып сайланды: **1949ж.**
12. Ж.Шаяхметовтың республиканың партия ұйымын басқарған жылдары: **1949- 1954 жылдар аралығы**
13. 1954 жылға дейінгі Қазақстан Компартиясы Орталық Комитетінің бірінші хатшысы: **Ж.Шаяхметов**
14. Республика басшысы Ж.Шаяхметовты қызметтен алу себебі: **Тың игеру идеясын қолдамағаны үшін**
15. Қазақстан Компартиясы Орталық Комитетінің бірінші хатшыларын ретімен орналастырыңыз: **Ж.Шаяхметов, П.Пономаренко, Л.Брежнев, Д.Қонаев, Г.Колбин**
16. 1950 жылы республикадағы коммунистердің саны: **58920 адам.**
17. 1950 жылы республикада коммунистердің саны 58920 адам болса, 1960 жылы: **345115-ке жетті**
18. Кеңес билігі уақытында заң жобасын белгілеген орган: **Жоғарғы Кеңес**
19. КСРО кезінде жергілікті өкімет билігі қолында болды: **Еңбекшілер депутаттарының жергілікті кеңестері атқару комитеттерінің**
20. КОКП Орталық Комитетінің «Еңбекшілер депутаттары Кеңестерінің қызметін жақсарту және олардың бұқарамен байланысын күшейту туралы» қаулысы қабылданды: **1957 жылы**
21. 1947 жылы екінші сайланған Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің құрамында болды: **300 депутат**
22. Үшінші сайланған Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің құрамында болды: **400 депутат.**
23. 1955 жылы төртінші сайланған Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің құрамында болды: **450 депутат.**
24. Кеңес билігі тұсында еңбекшілердің мүддесін қорғаған ұйым: **кәсіпшілер одағы**
25. Кеңес билігі кезінде мәдени мекемелерді бақылаған ұйым: **кәсіподақ ұйымы**
26. 1940 жылы Қазақстан кәсіпшілер одақтары біріктірді: **1 млн -нан астам еңбекшілерді.**
27. Қазақстан кәсіподақтарының республикалық I конференциясы өтті: **1948ж.**
28. Кәсіподақтардың Қазақ республикалық кеңесі құрылды: **1948ж.**
29. Кеңес билігі тұсындағы жастар ұйымы: **комсомол**
30. Кеңес билігі кезінде жастар тәрбиесіне бақылау жасаған ұйым: **комсомол**
31. 1951-1960 жж, дейінгі аралықта республикадағы комсомол мүшелерінің саны: **760 мың.**
32. 1950 жылдары Қазақстан комсомолы салынуын қамқорлыққа алған объектілердің бірі: **Соколов-Сарыбай комбинаты**
33. 1950 жылдары Қазақстан комсомолы салынуын қамқорлыққа алған объектілердің бірі: **Қазақстан магниткасы**
34. 1950 жылдары Қазақстан комсомолы салынуын қамқорлыққа алған объектілердің бірі: **Өскемен су электр станциясы**
35. Кеңес билігі тұсындағы балалар ұйымы: **пионер**
36. Жастар ұйымы мен балалардың коммунистік құрылымы: **Пионер ұйымы**
37. Кеңестік әміршіл-әкімшіл басқару жүйесінде одақтас республикалардың құқықтарын кеңейту мәселелерін күн тәртібіне қойған мерзім: **1950 жылдары**
38. Қазақ КСР-де министрліктердің құқықтары кеңейтілген жылдар: **50 жылдардың ортасы**
39. 1954-1956 жылдарда одақтық органдардың қарауынан республиканың қарауына өткен кәсіпорын: **144**
40. КСРО-да социализм толық және түпкілікті жеңіске жетті» деген партиялық тұжырым қабылданды: **1950 жылдардың соңында**

(Ұлт зиялыларын қудалаудың жаңа толқыны)

1. Қазақ КСР-де әдебиет, өнер, ғылым қайраткерлеріне негізсіз айып тағылған кезең: **40 ж. соңы**
2. БК(б)П Орталық Комитетінің «Звезда», «Ленинград» журналдары туралы қаулысы жарық көрді: **1946жылы**
3. Қазақстандағы ұлт зиялыларын қудалаудың жаңа толқынына жол ашқан БК (б) П Орталық Комитетінің 1946 жылғы қаулысы: **«Звезда», «Ленинград» журналдары туралы**
4. Қазақстан К (б)П Орталық Комитетінің «Қазақ КСР Ғылым академиясының Тіл және әдебиет институтының жұмысындағы өрескел қателіктер туралы» қаулысы жарық көрді: **1947 жылы**
5. Қазақстан К (б)П Орталық Комитетінің «Қазақ КСР Ғылым академиясының Тіл және әдебиет институтының жұмысындағы өрескел қателіктер туралы» қаулысы бойынша шек қойылды: **Қазақ халқының XX ғасырдың басындағы рухани мұрасын зерттеуге**

6. 1947 жылғы «Қазақ КСР Ғылым академиясының Тіл және әдебиет институтының жұмысындағы өрескел саяси қателіктер туралы» қаулысы негізінде ғылыми мұраны зерттеуге тыйым салынған аралық: **Қазан төңкерісіне дейінгі кезең**
7. Қазан төңкерісіне дейінгі кезеңдегі рухани мұраны зерттеуге тыйым салған Қазақстан К (б)П Орталық Комитетінің 1947 жылғы қаулысы: **«Тіл және әдебиет институтының саяси қателері туралы»**
8. Қазақстан КП ОК-ң 1947 ж.21 қаңтардағы қаулысы бойынша тыйым салынған мәселе: **XXғ-дың басындағы рухани мұрасын зерттеуге**
9. Буржуазияшыл-ұлтшыл деген саяси айып тағылып, бас бостандығынан айырылған тарихшы: **Е.Бекмаханов**
10. Ұлы Отан соғысынан кейін Қазақстандағы саяси қудалау шараларының бірі: **«Бекмаханов ісі»**
11. XX ғ. 50-жылдары «Ленинград ісі», «Дәрігерлер ісі» сияқты Қазақстанда қолға алынған іс: **«Бекмаханов ісі»**
12. «Дәрігерлер ісі» деген науқан ұйымдастырылған қала: **Мәскеу**
13. 1943 жылы Алматыда жарық көрген еңбек: **«Қазақ КСР тарихы»**
14. 1943 жылы Алматыда жарық көрген «Қазақ КСР тарихы» атты көлемді еңбектің авторларының бірі: **Е.Бекмаханов.**
15. «XIX ғ. 20-40 жылдарындағы Қазақстан» деген монографиялық еңбектің авторы: **Е.Бекмаханов.**
16. 1947жылы Бекмахановтың жарық көрген еңбегі: **XIXғ.20-40 жылдарындағы Қазақстан**
17. Е.Бекмахановтың Кенесары Қасымұлы бастаған көтерілісі жайында жазылған монографиясы: **«XIX ғасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан»**
18. Е.Бекмахановтың «XIX ғасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан» деген еңбегінде қарастырылған негізгі мәселе: **Ұлт-заттық күрес**
19. 1950 жылдың желтоқсанында Е.Бекмахановты ресми түрде саяси айыптаған басылым: **«Правда» газеті**
20. Е.Бекмахановты ресми түрде саяси айыптаудың басы болған, «Правда» газетінде жарияланған мақала: **«Қазақстан тарихы мәселелерін маркстік-лениндік тұрғыдан баяндайық»**
21. Тарихшы Е.Бекмахановтың жазықсыз жазалануына себеп болған ірі зерттеу тақырыбы: **Кенесары бастаған көтеріліс**
22. 1947 жылы Е.Бекмаханов жазықсыз жазаланып, 25 жылға сотталуға себеп болған еңбегі: **«XIX ғасырдың 20-40 жылдарындағы Қазақстан»**
23. Қазақ КСР Жоғары Сотының қылмыстық істер жөніндегі коллегиясының үкімімен Е.Бекмаханов бас еркіндігінен айырылды: **25 жылға**
24. 25 жылға бас еркіндігінен айырылып, ірі ғалымдардың араласуымен Е.Бекмаханов ақталды: **1954ж.**
25. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі жылдары негізсіз саяси айыптар тағылған ғалымдар: **Қ.Жұмалиев, Е.Ысмайлов**
26. 1940-1950 жылдары қудалауға іліккен көрнекті қазақ ғалымдары: **Е.Ысмайлов, Б.Сүлейменов, С. Кеңесбаев.**
27. 1940-1950 жж. айыптауға ұшыраған ғалым: **Қ.Жұмалиев**
28. 1950 жылдардың басында әділетсіз айыптауға ұшыраған сазгер: **А.Жұбанов**
29. XX ғасырдың 50-жылдары саяси қудалауға ұшыраған ғалымдар: **А.Жұбанов, Қ. Жұмалиев**
30. Еңбектері ғылымға жат деп танылған ірі ғалым: **Ә.Марғұлан.**
31. 1950-ші жылдары Қазақстанды тастап кетуге мәжбүр болған дарынды жазушы: **Ю.Домбровский**
32. 1940-1950 жж. саяси айыптауға ұшырап, Қазақстанды тастап кетуге мәжбүр болды: **Ю.Домбровский, Қ.Сәтбаев, М.Әуезов**
33. 1950- жылдардың басындағы саяси қудалауға ұшырап, Қазақстаннан тыс жерлерге кетуге мәжбүр болған ғалымдар: **Қ.Сәтбаев, М.Әуезов**
34. 1950-ші жылдары Отанынан тыс жерден баспана іздеуге мәжбүр болған қазақтың ұлы жазушысы: **М.Әуезов**
35. XX ғасырдың 40-50 ж.ж басында биология, медицина және геология саласындағы кейбір ғалымдарға тағылған айып: **«космополит»**
36. XXғ. 50 жылдары біраз ғалымдарға «космополит» деген айып тағылған ғылым салалары: **Биология, медицина**
37. 1950-ші жылдары КСРО денсаулық сақтау министрлігінің мәліметі бойынша жаза тартқан «өзгеше ойлайтын» кеңес азаматтарының саны: **90 мыңнан астам**
38. Ол орыс тілі пәнінің мұғалімі, майдангер болды, Жеке бас құқығының бұзылуы, ұлт саясатын жүргізудегі әділетсіздіктер туралы Н.Хрущевке хат жазды. Сол үшін партиядан шығарылып тұтқындалды, жүйке ауруын емдейтін ауруханаға жатқызылды. Аштық жариялаған оны түтікпен зорлап тамақтандырды. «өзгеше ойлайтын» мұғалім: **М.Елікбаев**
39. Н.С.Хрущевке хат жазған Шығыс Қазақстан облысы, орыс тілі пәнінің мұғалімі, майдангер: **М.Елікбаев**
40. Сталин қайтыс болды: **1953ж.**
41. Сталиндік жеке басқа табыну айыпталғаннан кейінгі кезең атауы: **«Хрущев жылымығы»**
42. «Хрущев жылымығы» деп аталған кезең: **1953-1964 жж.**
43. «Хрущев жылымығы» басталған кезең: **1950 жылдардың екінші жартысы**
44. 1956 жылы ақпанда болған КОКП - ның съезі: **XX съезд**
45. «Хрущев жылымығы» аталған саяси термин тән уақыт: **КОКП XX съезінен кейінгі кезең**
46. Сталиннің жеке басын айыптаған КОКП-ның съезі: **XX-ші**
47. КОКП-ның XX съезінде айыпталды: **Жеке басқа табынушылық және оның зардаптары**
48. КОКП-ның XX съезінің маңызы: **Жеке адамға табынушылықты айыптау**
49. КОКП XX съезінде қаралған ең басты мәселе: **Сталиннің жеке басына табынуды айыптау**

50. «Жеке адамға табынушылық және оның зардаптары» туралы қаулыдан кейін: **жеке мемлекет қайраткерлері ақталды**
51. Сталиндік жазалаудың құрбаны болған С.Сейфуллин, Б.Майлин, І.Жансүгіров есімдері ақталды: **КОКП XX съезінен кейін**
52. КОКП XX съезінен кейін ақталған, әділетсіз жазаға ұшыраған аса көрнекті әдебиетшілер: **С.Сейфуллин, І.Жансүгіров, Б.Майлин**
53. XX съезден кейін ақталған қайраткер: **Н.Нұрмақов, С.Асфендияров, О.Исаев, О.Жандосов, С. Мендешов**
54. КОКП XX съезінен кейін ақталмай қалған қайраткерлер: **А.Байтұрсынұлы, М.Жұмабаев**

(Республика өнеркәсібін қайта құру және одан әрі дамыту)

1. Ұлы Отан соғысынан кейінгі онжылдықта Қазақстан экономикасының дамуындағы басты бағыт: **өндірушілік-шикізаттық бағыт**
2. Қазақстанда 1950 жылдары қаржының ең көп бөлігі бөлінген өндіріс саласы: **ауыр өнеркәсіп**
3. Қазақстан экономикасының маңызды объектілерін іске қосылу ретімен қойыңыз:»1)Теміртау металлургия комбинаты 2) Өскемен қорғасын-мырыш зауыты 3) Өзен мұнай кен орны 4)Түркістан-Сібір теміржолы: **4.2.1.3**
4. Өскемен қорғасын-мырыш комбинаты алғашқы өнімін берді:**1947ж.**
5. 1947 жылы өзінің алғашқы өнімін берген өнеркәсіп орны: **Өскемен қорғасын-мырыш комбинаты**
6. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары ауыр машина жасау зауыты іске қосылған қала: **Алматы**
7. Ұлы Отан соғысынан кейін металлургия зауыты іске қосылған қала: **Теміртау**
8. Ашық әдіспен, өзіндік құны арзан көмір өндірілетін кәсіпорын орналасқан: **Екібастұзда**
9. 1950 жылдары феррокорытпа зауыты орналасты: **Ақтөбеде**
10. 1950 ж. 94,7% қаржының үлесі бөлінген өндіріс саласы: **ауыр өнеркәсіп**
11. 1950 жылдары жаңадан іске қосылған кен байыту фабрикасы: **Жезқазған**
12. 1950 жылдары жаңадан іске қосылған өнеркәсіп орны: **Сарыбай комбинаты,Өскемен тау-кен машиналары жабдықтарын жасау зауыты, Ақтөбе хром қоспалар зауыты, Қазақстан Магниткасы**
13. 1950 жылдары жаңадан өнеркәсіп орындары іске қосылған қаланы анықтаңыз: **Өскемен**
14. XX ғасырдың II жартысында хром қоспалары зауыты ашылды: **Ақтөбеде**
15. 1950 жылдардың II жартысында іске қосылған зауыт: **Ақтөбе хром қоспалары зауыты**
16. 1950 жылдары іске қосылған кәсіпорындар: **Жезқазған кен байыту, Соколов –Сарыбай комбинаты, Шымкент гидролиз, Қарағанды, Семей және Шымкент цемент зауыттары**
17. ХХғ.50-1960жж. іске қосылған цемент зауыты ашылды: **Семей, Қарағанды, Өскемен, Шымкент**
18. ХХғ.50-1960жж. Семей, Шымкент қалаларында іске қосылды: **цемент зауыты**
19. 1950 жылдардан бастап су электр станциялары салынған қалалар: **Алматы, Құлсары, Өскемен**
20. ХХ ғ. 50 жылдары Сібір, Орал, Орта Азияны металлмен қамтамасыз еткен комбинат: **Қарағанды**
21. Республикада химия өнеркәсібі дами бастады: **1960 жылдардың ортасы**
22. 1950 жылдардан бастап химия өнеркәсібі орналасқан өңір: **Қазақстанның оңтүстігі**
23. 1960 жылдары республиканың оңтүстігінде орналасқан ірі кәсіпорын: **химия**
24. Ұлы Отан соғысы жылдары жеңіл өнеркәсіптің жылдам дамуына әсерін тигізді: **Ауыл шаруашылығы**
25. **шикізатының молдығы**
26. Қазақстанда құрылыс индустриясының жедел қарқынмен дамыған уақыты:**Ұлы Отан соғысынан кейін онжылдықтарда**
27. Түсті металлургияда тұтас цехтар автоматтандырылды: **1950 жылдары**
28. 1950 жылдардың екінші жартысында тұтас автоматтандырылған цехтар: **Түсті металлургия**
29. Ұлы Отан соғысынан кейін,1950 жылы салынған ұзындығы 483 км. болатын теміржол желісі: **Мойынты-Шу**
30. Ұлы Отан соғысынан кейін пайдалануға берілген темір жол: **Ақмола -Қарталы**
31. XX ғасырдың II жартысында тері илейтін, былғары жасайтын кәсіпорындар салынған қалалар: **Жамбыл, Павлодар**
32. 1950-1960жж. Жамбыл, Қызылорда,Павлодарда ашылған кәсіпорын: **тері илейтін зауыт**
33. 1950-1960жж.Жезқазған, Семей, Ақтөбеде жұмыс істеген кәсіпорын: **Тоқыма фабрикалары**
34. 1950-1960 жж. мақта-мата комбинаттары жұмыс істеген қалалар: **Алматы, Шымкент**
35. ХХғ.50-1960жж. Семей, Шымкент қалаларында іске қосылды: **цемент зауыты**
36. 1950 жылдары салынып, онім бере бастаған кәсіпорындар: **Семей май зауыты, Петропавлдағы тігін фабрикасы, Жамбыл, Қызылорда және Павлодардағы тері зауыттары**
37. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары республиканың батысында іске қосылған мұнай кәсіпшілігі: **Ембі**
38. 1950 жылдары республикадағы жүк тасымалының басым түрі: **теміржол**
39. 1950 жылы ХХғ.50 жылдары салынған темір жол: **Мойынты-Шу, Өскемен-Зырянов, Ақмола-Павлодар, Мақсат-Ақтау**
40. 1950 жылы республикадағы теміржолдардың ұзындығы: **12419 шақырым**
41. 1960 жылы темір жол желісінің ұзындығы: **12 мың км-ге жетті**
42. Ұлы Отан соғысынан кейін халық шаруашылығында құрылды: **енбек резервтері**
43. 1950 жылдары республикадағы аумақтық басқармалар: **Халық шаруашылығы кеңестері**
44. 1950 жылдары жұмысшы кадрларды дайындау орталықтары: **енбек резервтері**

45. 1950 жылдары өндірістегі мамандардың санын арттыру мәселесін шешу жолдары: **орта арнаулы, техникалық оқу орындарын ашу есебінен, республикадан тыс жерлерден мамандар алып келу есебінен**
46. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі жылдары зауыт-фабрикалардағы адамдардың кәсіби даярлығын арттыру мақсатында ашылған мектептер: **Еңбек резервтері мектептері**
47. 1950 жылдары жергілікті ұлт өкілдерінен шыққан маман жұмысшылардың азаюының басты себебі: **жергілікті ұлт өкілдерінің қалалардан жаппай ауылды жерлерге көшуі**
48. Кеңестік кезеңдегі ұжымшар мүшелеріне жатқызылған әлеуметтік тол: **Шаруалар**
49. Ресми мәліметтерге қарағанда Қазақстандағы 1940 жылдардағы жұмысшылардың саны: **634 мың**, шаруа (ұжымшар мүшелерінің) саны: **912 мың**
50. Қазақстанда кеңшарлар құрылып дами бастаған мерзім: **1950-60 жылдары**
51. 1950 жылы жұмысшылар мен қызметкерлердің орташа еңбек ақысы: **62 сом**
52. 1950 жылдардың басындағы ұжымшар мүшелерінің орта есеппен айлық жалақысы: **16,4 сом**.
53. Ұлы Отан соғысынан кейінгі республикада пайда болған жаңа қалалардың саны: **15**
54. 1940-1960жж. республика картасында ірі қалалардың пайда болуы: **Өнеркәсіптің салынуы**
55. Қазақстан қалаларында пәтерлерге газ беріле бастады: **1958 жылдан бастап**

(Ауыл шаруашылығының дамуы)

1. Қазақстанда КСРО-ның өзге өңірлеріндей егіске күш малын пайдалану орын алып келді: **1960 жылдарға дейін**
2. Тың игеру кезіндегі КСРО Компартиясының Бас хатшысы: **Н.Хрущев**
3. Тың игеруге байланысты Қазақстан КП Орталық Комитетінің бірінші хатшысы болып сайланған: **П.К.Пономаренко**
4. 1954 жылы (ақпан) Қазақстан КП Орталық Комитетінің бірінші хатшысы: **П.К.Пономаренко**
5. Ж.Шаяхметовты қызметінен алу себебі: **Тың жерлерді игеру идеясын қолдамады**
6. 1950 жылдары республиканы басқарған мемлекеттік қайраткер: **Л.И.Брежнев**
7. Тың игеру идеясын қолдамаған тұлға: **Ж.Шаяхметов**
8. Тың және тыңайған жерлерді игеру туралы шешім қабылданды: **1954ж**
9. Қазақстанда тың игеру жүзеге асырылды: **XX ғ.50-60жылдары**
10. 1954-1955 жылдары Қазақстанда жыртылған жер көлемі: **13млн.гектар**
11. 1954-1955 жылдары тың жерлерден алыну көзделген астықтың мөлшері: **1100-1200 млн. пұт**
12. 1954-1955 жылдары Қазақстанда алыну көзделген тауарлы астық мөлшері: **800-900 млн. пұт астық**
13. Тың және тыңайған жерлерді игеру жүргізілген облыстардың саны: **Алты**
14. Тың игеру жүргізілген облыстар: **Павлодар, Ақмола, Көкшетау, Қостанай, Солтүстік Қазақстан, Торғай**
15. Тың игеру жүргізілмеген облыс: **Атырау**
16. Тың жерлердің игерілуі басым көпшілігі негізінен Қазақстанның осы аймағында жүзеге асырылған: **Солтүстік**
17. Қазақстанмен бірге тың өлкесіне жатқызылды: **Сібір, Орал**
18. 1960 жылға дейін Қазақстанға тың және тыңайған жерлерді игеру үшін келген адам саны: **2млн-ға жуық**
19. Тың игеру кезінде солтүстікке келген адам саны: **640 мың адам**
20. Тың игерудің алғашқы екі жылында республикаға келген адам саны: **640 мың**
21. Тың игеру кезінде келген механизатор саны: **150 мың адам**
22. Тың игерушілер барар жеріне дейін тегін көшірілді және әр отбасына көрсетілді: **500-1000 сом комек**
23. Қазақстанда егіске жарамды жерді зерттеу жұмыстары жүргізілді: **1954 жылдан бастап**
24. 1954 жылы Қазақстанда жыртылған жер көлемі: **6,5 млн. га**
25. 1955 жылы жоспарланған 7,5 млн гектардың орнына жыртылған жер көлемі: **9,4 млн**
26. Тың игерушілер айтарлықтай көрсеткішке жеткен жыл: **1956 жылы**
27. 1956 жылы республикада жиналған астық көлемі: **16 млн. тонна**
28. 1956 жылы Қазақстанда жиналған астық көлемі: **1 млрд пұт**
29. Кеңестік билік тұсында еңбек озаттары көптеп шығаруына әсер еткен: **социалистік жарыстар**
30. XX ғ. 40-50 жылдары Қазақстанда пайда болған жаңа қалалар саны: **15 қала**
31. 1940-1950 жылдары Қазақстанда пайда болған қала тұрпатты поселкелер саны: **86қала**
32. ғ. 50-жылдар ортасында Қазақстанның солтүстігінде тілдік және демографиялық ахуалды өзгерткен процесс: **Тың игеру**
33. Қазақстандағы тың игерудің жағымсыз тұстары: **ет, сүт өнімдері тапшылығы туды**
34. Кеңестік жүйе кезеңіндегі алтыншы бесжылдық жылдары: **1956-1960 жж.**
35. 1959 жылғы халық санағы бойынша, республикада тұратын жергілікті ұлт өкілдерінің саны: **2млн 787 мың**
36. 1959 жылғы халық санағы бойынша Қазақстанды мекендеген барлық тұрғындардың ішіндегі қазақтардың пайызы: **29 пайыз**
37. 1959 жылы қалаларда тұратын халықтың үлесі: **44 %**
38. 1959 жылғы халық санағы бойынша, республика тұрғындарының жалпы саны: **9млн 295 мың**

39. Тың игеру жылдары мал жайылымы жерлерін жыртып тастаудың салдары: **Мал шаруашылығының артта қалуына әкелді**
40. Тың және тыңайған жерлерді игеру барысында көптеген шығынға ұшыраған шаруашылық саласы: **Мал шаруашылығы**
41. Тың және тыңайған жерлерді игерудің жағымды жағы: **дәнді дақылдар өндірісінің артуы**
42. 1954-1958 жылдары мал шаруашылығына жіберілген адамдар саны: **52 мыңнан астам**
43. 1965 жылы Қазақстандағы жалпы мал басының саны: **39 млн**
44. 1950 жылдардың соңында бүкілодақтық комсомолдық екпінді құрылыс деп жарияланған комбинат: **Теміртау металлургия комбинаты**
45. XX ғ. 50-жылдарының соңында әлеуметтік жағдайға байланысты жұмысшылар наразылығы өтті: **Теміртауда**
46. Теміртаудың металлургия комбинаты жұмысшыларының бас көтерулері болып өтті: **1959 жылы**
47. Теміртаудағы тәртіпсіздіктер жалғасты: **Үш күндей**
48. 1959 жылдың жазында әлеуметтік саясатқа наразылық көрсеткен облыс: **Қарағанды.**
49. Кеңестік кезеңде Қытайдан Қазақ диаспорасының тарихи отанына оралған мерзімі: **1950 ж.ортасы-1960ж.басы**
50. 1960 жылдың басында Қытайдан Қазақстанға оралған қазақтар саны: **200 000**

(Мәдениеттің дамуы: Ғылым және өнер)

1. 1946 жылы маусымда құрылды: **Қазақ КСР Ғылым академиясы**
2. Қазақ ғылым академиясы ашылды: **1946ж.**
3. 1946 жылғы республиканың мәдени және ғылыми өміріндегі елеулі оқиға: **Қазақ КСР Ғылым академиясының ашылуы**
4. XX ғ.40 жылдары республиканың мәдени және ғылыми өміріндегі елеулі оқиға: **Қазақ КСР Ғылым академиясының ашылуы**
5. Кеңестік Қазақстан ғылымын тұңғыш ұйымдастырушы тұлға: **Қ.Сәтбаев**
6. Қазақстандық инженер-геолог, Қазақ КСР Ғылым академиясының тұңғыш президенті: **Қ.Сәтбаев**
7. 1946 ж. Маусымда Қазақ КСР Ғылым Академиясының ашылуына көмек көрсеткен орыс ғалымдары: **С. Вавилов, А. Панкратова, И. Бардин**
8. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдарда Алматыдан басқа ірі ғылыми орталықтар бой көтерген қалалар: **Өскемен, Қарағанды, Шымкент**
9. Қазақ КСР Ғылым академиясының 1946-1949 жылдар аралығында халық шаруашылығына енгізу үшін жасаған ұсыныстар мен зерттеулер саны: **900-ден астам**
10. Минералды шикізаттар мен кен орындарының табиғатта таралу заңдылықтарын ашып, металлогендік және болжамдық карта жасағаны үшін Лениндік сыйлық берілген ғалымдардың бірі: **Қ.Сәтбаев**
11. Қазақстан ғылымында қоғамдық ғылымдарды зерттеу ауқымы кеңейтілді: **1950 жылдар ішінде**
12. 1950 жылдар шығармаларын жинап жарыққа шығару қолға алына бастаған ағартушы ғалымдар: **Ш.Уәлиханов, Ы.Алтынсарин.**
13. Қазақстанда 1958 жылы құрылған институт: **Қазақ КСР Ғылым академиясының Философия және құқық институты**
14. Қазақстанда 1961 жылы шаңырақ көтерген институт: **Қазақ КСР Ғылым академиясының Тіл білімі, әдебиет және өнер институты**
15. «Қазақ КСР тарихының » екі томдығы жарияланды: **1957-1959 жылдары**
16. Соғыстан кейінгі жылдары көшпелілердің қола дәуіріндегі тарихы мен мәдениетін зерттеген: **Ә.Марғұлан**
17. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдарда барлық жоғары оқу орындарында өтілетін ең негізгі пән: **Партия тарихы**
18. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары партиялық әкімшілік қоғамтанушы ғалымдардан талап еткен зерттеулер: **Коммунистік идеологияны қуаттаған зерттеулер**
19. КСРО-да социализм толық және түпкілікті жеңіске жетті» деген партиялық тұжырым қабылданды: **1950 жылдардың соңында**
20. Қазақтың заңғар жазушысы, ғалым Лениндік, КСРО Мемлекеттік сыйлықтардың лауреаты: **М.Әуезов**
21. М.Әуезов «Абай» романының екі кітабын жазып бітірді: **1947 жылы**
22. 1950 жылы шығармасы әдебиет пен өнер саласында Лениндік сыйлыққа ұсынылған қазақ жазушысы: **М.Әуезов**
23. 1950 жылдардағы ұлттық прозаның жетістігі болған Ғ.Мүсіреповтің романы: **«Оянған өлке»**
24. 1950 жылдары ұлттық прозаның жетістігі болған «Оянған өлке» романының авторы: **Ғ.Мүсірепов**
25. Қазақ жазушысы(-лары): **А.Әлімжанов Ғ.Мүсірепов**
26. Сәбит Мұқановтың замандастарының өмірін, еңбегін арман-мақсаттарын нанымды бейнелеген романы: **«Сырдария»**
27. 1950 жылдары жарық көрген С.Мұқановтың еңбектері: **«Сырдария» «Өмір мектебі»**
28. «Шығанақ», «Миллионер», «Қарағанды» прозалық шығармаларының авторы: **Ғ.Мұстафин**
29. Қарағанды», «Дауылдан кейін» романдарының авторы: **Ғ.Мұстафин**
30. 1949 жылы Мәскеуде өткен Қазақ кеңес әдебиетінің онкүндігінде әдеби қауымның назарын аударған Ғ.Мұстафиннің орыс тіліне аударған повесі: **«Шығанақ» «Миллионер»**
31. Қазақ поэзиясы байып алуан түрлі сипат алды: **1950ж**

32. Ұлы Отан соғысына қатысқан ақын (-дар): **Ж.Санин, Қ.Аманжолов**
33. Ж.Молдағалиевтің қазақ кеңес поэзиясының алтын қорына қосылған поэмасы: **«Жыр туралы жыр»**
34. К.Бекқожиннің қазақ кеңес поэзиясының алтын қорына қосылған поэмасы: **«Мариям Жагорқызы»**
35. Х.Ерғалиевтің қазақ кеңес поэзиясының алтын қорына қосылған поэмасы: **«Құрманғазы», «Біздің ауылдың қызы»**
36. Одаққа танымал болған «Тың игерушілер» атты очерктер кітабының авторы: **И.Шұхов**
37. Гүлстан повесінің авторы, ұйғыр жазушысы: **Х.Абдуллин**
38. 1952 жылы КСРО Мемлекеттік сыйлығына ұсынылған драма: **«Абай»**
39. 1952 жылы Қазақ драма театрында В.Голубович қойған драма: **«Абай»**
40. М.Әуезовтың КСРО Мемлекеттік сыйлығын алған шығармасы: **«Абай»**
41. «Еңлік-Кебек» пьесасын жазған: **М.Әуезов**
42. Орыс драма театрын қазіргі кезеңге бет бұрғызған: **Штэйн**
43. 1950 жылдары Жастар мен студенттердің дүниежүзілік VI фестивалының лауреаты атанған шығармашылық ұйым: **Қазақ КСР Мемлекеттік ән және би ансамблі**
44. Республика мәдениет әлеміндегі елсулі оқиға болған, 1946 жылы қойылған опера: **Біржан-Сара**
45. 1949 жылы қоюшылары мен орындаушыларының бір тобы КСРО Мемлекеттік сыйлығына ұсынылған опера: **«Біржан-Сара»**
46. 1949 жылы КСРО Мемлекеттік сыйлығына ұсынылған «Біржан-Сара» операсының авторы, белгілі сазгер: **М.Төлебаев**
47. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдарда симфониялық кемел туындыларын дүниеге әкелген композиторлар: **Е.Рахмадиев, С.Мұхамеджанов, Ғ.Жұбанова**
48. XX ғасырдың 50 жылдары ірі шығармашылық табыстарға жеткен актерлер: **С. Қожамқұлов Х.Бөкеева Қ.Қуанышбаев**
49. Тұңғыш ұйғыр операсы «Назугумды» жазған: **Қ.Қожамияров**
50. 1954 жылы мемлекеттік сыйлыққа ұсынылған ұйғыр сазгерінің симфониялық поэмасы: **Ризвангул**
51. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары «Жамал», «Атамекен» сияқты суреттерді дүниеге әкелген жас суретші: **Қ.Телжанов**
52. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары «Тауда», «Киіз үй қасында» сияқты суреттерді дүниеге әкелген жас суретші: **С.Мәмбеев**
53. Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдары «Шопан әні», «Сұхбат» сияқты суреттерді дүниеге әкелген жас суретші: **М.Кенбаев**